

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 22090008

Ákvörðun nr. 20/2024

Þann 8. nóvember 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 20/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá [REDACTED], dags. 27. september 2022. Í erindinu voru gerðar athugasemdir við meint harðræði við handtöku kvartanda aðfaranótt 25. september 2022. Meðfylgjandi erindinu voru ljósmyndir af líkamlegum áverkum kvartanda sem hann kvaðst hafa hlotið í umrætt sinn.

Með ákvörðun nefndarinnar nr. 12/2023, dags. 17. mars 2023 taldi nefndin afar óheppilegt að ekki væru til staðar upptökur af atvikinu. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtun [REDACTED] og þeim takmörkuðu gögnum sem til voru um atvikið taldi nefndin óhjákvæmilegt að vísa erindinu til þóknanlegrar meðferðar hjá embætti héraðssaksóknara.

Með bréfi dags. 31. ágúst 2023 tilkynnti embætti héraðssaksóknara nefndinni að með vísan til 5. mgr. 35. gr. b. lögreglulaga nr. 90/1996 og 7. gr. reglna nr. 222/2017 um nefnd um eftirlit með lögreglu að rannsókn málsins, sem varðaði kæru á hendur starfsmönnum lögreglu, hefði verið hætt. Þá var athygli nefndarinnar vakin á að hlutaðeigandi lögreglumenn hafi ekki gert lögregluskýrslu um atvik sem virðist hafa falið í sér valdbeitingu og handtöku þar sem aðili var fluttur á lögreglustöð.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærur á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli

lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknið þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaöryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

3.

Nefnd um eftirlit með lögreglu telur því tilefni til að taka málið fyrir að nýju vegna ábendingar héraðssaksóknara og gerir athugasemdir við að enginn skýrsla hafi verið gerð vegna málsins og IV. kafla reglugerðar nr. 651/2009 um réttarstöðu handtekinna manna, yfirheyrslur hjá lögreglu o.fl., hafi ekki verið fylgt við meðferð málsins hjá embættinu. Nefndin tekur fram að í 2. mgr. 20. gr. reglugerðar nr. 651/2009 um réttarstöðu handtekinna manna, yfirheyrslur hjá lögreglu o.fl. kemur fram að lögregla skuli skrá í frumskýrslu lögreglu í stuttu máli upplýsingar um handtöku, tilefni hennar og framkvæmd, hvenær handtakan fór fram, hver framkvæmdi líkamsleit ef því er að skipta og upplýsingar um hvar handtekinn maður var vistaður ef um slíkt var að ræða. Í 3. mgr. 20. gr. sömu reglugerðar kemur fram að allar skýrslur sem lögregla skrifar um handtöku og vistun handtekings manns skulu bera númer þess máls sem var forsenda handtökunnar. Skýrslurnar skulu vera á stöðluðu formi samkvæmt ákvörðun ríkislögreglustjóra. Fyrir liggur í málinu að [REDACTED] hafi verið handtekinn, virðist hafa verið beittur valdi og færður niður á lögreglustöð. Hann var hins vegar ekki vistaður í fangaklefa og fékk að fara sína leið eftir samtal á lögreglustöð. Engin skýrsla var skrifuð um málið á staðlað skýrsluform ríkislögreglustjóra heldur var skráð um málið í dagbók lögreglu. Með hliðsjón af framangreindu telur nefndin að uppi séu vísbendingar um mögulega ámælisverða háttsemi starfsmanna lögreglu, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Lögreglumönnum hafi borið í umrædd sinn að skrifa skýrslu um málið líkt og kveðið er á um í fyrrnefndri reglugerð. Nefndin bendir á að samkvæmt ákvæðum 3. kafla laga nr. 90/1996 ber lögreglu að sýna árverkni í starfi sínu og kunna glögg skil á skyldum sínum og þeirri ábyrgð sem starfinu fylgir. Þá skal lögregla rækja störf sín af kostgæfni og samviskusemi og ávallt gæta fyllstu hlutlægni og réttsýni. Með vísan til framangreinds telur nefndin því tilefni til að

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

senda erindið til þóknanlegrar meðferðar hjá embætti lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu.

Niðurstaða

Erindið sent Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu til þóknanlegrar meðferðar.

Reykjavík, 8. nóvember 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir